

Handläggare
Handikappkonsulent Barbro Ödlund
Tfn. 023-87917
barbro.odlund@falun.se

Kommunstyrelsen

Slutrapport av Handikappolitiskt program och uppdrag om fortsatt arbete med funktionshinderpolitiken i Falu kommun

Ärendet

Falu kommuns Handikappolitiska program antogs av kommunfullmäktige år 2000 och har därefter reviderats och antagits igen 2005. Syftet med programmet har varit att skapa en samsyn på handikappfrågorna i Falu kommun och att tydliggöra det ansvar som vilar på respektive nämning/styrelse. Programmet innehöll en rad åtgärder som till stor del är genomförda.

Programmet behöver ersättas med ett nytt styrdokument. Stadsbyggnadskontoret överlämnar därför en slutrapport och förslår att det gällande programmet avslutas, samt föreslår att Faluns fortsatta funktionshinderpolitiska arbetas fram som en del av nästa Folkhälsoprogram.

Tidigare behandling

Handikappolitiskt program antogs av kommunfullmäktige 2000-12-07 och reviderat genom beslut av kommunfullmäktige 2005-02-10

Bakgrund

Det handikappolitiska programmet utgår ifrån **Agenda 22, FN:s standardregler, för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.**

Syftet med programmet har varit att skapa en gemensam syn på handikappfrågor i Falu kommun och tydliggöra det ansvar som vilar på samtliga nämnder, styrelser och förvaltningar.

Uppföljning av åtgärder/ övergripande mål i programmet

Nedan redovisas hur respektive nämning och förvaltning i Falu kommun har uppfyllt de övergripande målen som antogs av kommunfullmäktige 2000-12-07.

Flera av de åtgärder som respektive nämning och förvaltning ålagts att utföra ingår i deras ordinarie arbetsuppgifter och kommer därför inte att redovisas i denna rapport.

De övergripande målen i Falu kommun har varit:

- att ge förtroendevalda och anställda ökad medvetenhet och kunskap om olika funktionshinder och om de särskilda behov personer med funktionsnedsättning har
- att kommunens byggnader och lokaler görs tillgängliga, anpassade och utrustade för människor med funktionsnedsättning
- att kommunens yttre miljö, såsom gator, torg, parker och andra allmänna platser blir tillgängliga
- att kollektivtrafiken blir tillgänglig
- att kommunens information om olika verksamheter anpassas så att alla invånare oavsett funktionsnedsättning kan ta del av den
- att kommunen har en regelbunden samverkan med brukare, deras företrädare/anhöriga och handikapporganisationerna
- att kommunens nämnder/styrelser och förvaltningar årligen beaktat det handikappolitiska programmet i verksamhetsplaner, budget och bokslut

Kommunstyrelseförvaltningen (Stadsbyggnadskontoret, Kommunfastigheter och Stadskansliet)

- att ge förtroendevalda och anställda ökad medvetenhet och kunskap om olika funktionshinder och om de särskilda behov personer med funktionsnedsättning har

Designåret 2005 anordnade Länsstyrelsen och Falu kommun gemensamt ett seminarium ”Design för alla – Design i vardagsmiljön”.

En ”Dag om tillgänglighet” anordnades 17 april 2008. Målgrupp: politiker, anställda och allmänhet.

Den 16 november 2009 anordnade Byggnadsnämnden ett seminarium om tillgänglighet. Målgrupp: politiker, tjänstemän, byggherrar, arkitekter m fl i länet. Drygt 80 personer deltog.

December 2009 anordnade Handisam och Boverket ett seminarium i Falu om enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler och allmänna platser. Stadsbyggnadskontoret medverkade och berättade om Faluns arbete med tillgänglighet.

Mellan åren 2005 och 2009 har ett antal artiklar varit införda i tidningen Insikt, Falu Miljö, Falukuriren och Dalademokraten.

Fr.o.m. 2007-07-01 finns det ett gemensamt reglemente för färdtjänst och riksfärdtjänst i Dalarnas län med en gemensam beställningscentral. Det är företaget Samres, som på entreprenad driver beställningscentralen. Problemen har varit stora och en massiv kritik har riktats mot hur Samres sköter sitt uppdrag. KHR har aktivt följt Samres arbete och vid ett flertal tillfällen skriftligen framfört sina synpunkter. Förslag till nytt avtal/ny upphandling har varit ute på remiss och efter synpunkter från bl a KHR beslutade kommunstyrelsen och Region Dalarna att bara förlänga gällande avtal i två år. Beslutet innebär också att handikapporganisationerna ska få delta vid nästa upphandling.

- att kommunens byggnader och lokaler görs tillgängliga, anpassade, och utrustade för människor med funktionsnedsättning

Projektet "Ett Falun tillgängligt för alla" startade i september 2005. Syftet med projektet är att Falun år 2010 ska vara fysiskt tillgängligt för alla kommuninvånare.

Stadsbyggnadskontoret ansvarar för projektet och Kommunfastigheter, Trafik- och fritidsförvaltningen och Kopparstaden har deltagit i arbetsgruppen.

En slutrapport kommer att tas fram under 2011.

Samtliga skolor i Falu kommun är inventerade och ett åtgärdsprogram är framtaget. För mer information se slutrapporten "Ett Falun tillgängligt för alla" (2011-02-25)

En tillgänglighetsguide har tagits fram under 2009. Den finns publicerad på Falu kommuns hemsida.

En inventering av tillgängliga bostäder (hyresrätter) genomfördes 2006-2007 och reviderades 2010.

- att kommunens information om olika verksamheter anpassas så att alla invånare oavsett funktionsnedsättning kan ta del av den

Länstidningen Talpilen (för synsvaga) lades ner 31 januari 2008. För att fullgöra kommunens skyldighet att möjliggöra för samtliga kommunmedborgare oavsett funktionsnedsättning att ta del av kommuninformation, startades på försök ett radioprogram "Fokus Falun". Via närradion sändes ett radioprogram varje vecka. Programmet lästes också in på cd-skiva och distribuerades till de som så önskade. Programmet sändes hösten 2008 och våren 2009. Efter uppföljning och utvärdering lades försöket ner. Det fanns kritik mot programmet och det var få som lyssnade.

Den information som Falu kommun delger kommunens invånare "Vårt Falun" läses in på cd- skiva och distribueras till de som så önskar.

På Falu kommuns hemsida www.falun.se finns en länk till "lättläst", som underlättar för personer med läs- och skrivsvårigheter att ta del av basinformationen. Det finns också möjlighet att med hjälp av teckenspråk ta del av ingångssidorna på hemsidan.

- att kommunen har en regelbunden samverkan med brukare, deras företrädare/anhöriga och handikapporganisationerna

Regelbunden samverkan sker med brukar/handikapporganisationerna genom kommunala handikapprådet.

Byggnadsnämnden/Stadsbyggnadskontoret samverkar med handikapporganisationerna, dels vid begäran om allmän eller särskild information, dels genom att kommunala handikapprådet är remissinstans i planfrågor.

Fr.o.m. 1 januari 2005 finns kommunala handikapprådet organisatoriskt under kommunstyrelsens ansvarsområde.

Kultur och ungdomsnämnden

- att kommunens information om olika verksamheter anpassas så att alla invånare oavsett funktionsnedsättning kan ta del av den

En bärbar hörslina med radiosändare har införskaffats till huvudbiblioteket.

Talböckerna har flyttats närmare ingången och är lätta att hitta idag med hjälp av ledstråk i golvet.

Arbetet med att anpassa webben pågår, bl a ska den kompletteras med en talsyntes.

Trafik- och fritidsnämnden

- att kommunens yttre miljö, såsom gator, torg, parker och andra allmänna platser blir tillgängliga

Vid varje ny- och ombyggnad beaktas tillgängligheten.

Några exempel:

Korsningen Gruvgatan/Myntgatan (Myntgatsrondellen), färdigställdes 2009. Den är utformad med pollare med riktningssanvisning och räcken vid refugerna som underlättar för personer med dålig syn att hitta rätt.

År 2008 påbörjades den 1:a etappen av cykel- och gångväg från Vika till Staberg. Hela sträckningen från Vika till Hosjöskola beräknas vara klar till sommaren 2011. 2009 var gång- och cykelvägen på Nybrogatan klar.

Lekplatsen på campingen på Lugnet tillgänglighetsanpassades år 2008.

År 2009 ordnades det med badramper för att öka tillgängligheten i Kålgården och Roxnäs.

Visitors Center på Lugnet invigdes 2008. Redan från projektets start har handikapporganisationerna varit med och diskuterat tillgängligheten. Bl.a. har Synskadades Riksförbund i Falun varit med i utformningen av ledstråken.

Trafik- och fritidsförvaltningen har även medverkat i projektet "Ett Falun tillgängligt för alla". För mer information se slutrapporten "Ett Falun tillgängligt för alla" (2011-02-25)

- *att kollektivtrafiken blir tillgänglig*

Bussarna

De senaste åren har det funnits 2 Mkr/år för att tillgänglighetsanpassa busshållplatser.

Busshållplatserna utmed huvudlinjerna har prioriterats och under 2010 har ytterligare hållplatser tillgänglighetsanpassas.

När Källviksbacken är öppen är busslinjen 704 förlängd fram till backen. Busslinje nr 751 angör Roxnäs udde på helgerna under vintern och dagligen under sommarlovet.

- *att kommunens information om olika verksamheter anpassas så att alla invånare oavsett funktionsnedsättning kan ta del av den*

En informationsskrift till allmänheten om fysiska förändringar i trafiken, Falutrafik, har utarbetats på ett begripligt och lättillgängligt sätt.

Den utskickade informationsskriften, Falutrafik, har även kompletterats med en inläst version till synskadade, (två utskick 2008 och ett utskick 2009).

Informationsskriften Falutrafik lades ner och ersattes med informationstidningen Vårt Falun. (se ovan)

- *att kommunen har en regelbunden samverkan med brukare, deras företrädare/anhöriga och handikapporganisationerna*

Vid behov har dialog upprättats i samband med trafikärenden och/eller om- och nybyggnad.

Miljönämnden, Omvårdnadsnämnden, Skolnämnden och Socialnämnden

Dessa nämnder har inga specifika åtaganden i det handikappolitiska programmet. Den verksamhet som beskrivits i programmet tillhör nämndens ordinarie verksamheten och är uppgifter som utförs regelbundet.

Det sista övergripande målet:

- *att kommunens nämnder/styrelser och förvaltningar årligen beaktat det handikappolitiska programmet i verksamhetsplaner, budget och bokslut*

Det här målet gäller samtliga nämnder/styrelser och förvaltningar.

Det är endast ett fåtal nämnder som har beaktat det handikappolitiska programmet i verksamhetsplaner, budget och bokslut.

Det fortsatta arbetet med Falu kommuns funktionshinderpolitik

SKL: Sveriges kommuner och landsting har gjort en undersökning bland Sveriges kommuner. Undersökningen visade att 49% av landets kommuner inte anser att de handikappolitiska programmen varit ett levande dokument.

Orsaken till att Faluns Handikappolitiska program inte alltid har fått önskat genomslag är att det bitvis inte varit nog konkret och inte heller tillräckligt förankrat i kommunorganisationen. En annan orsak är att det i Falu kommun finns ett stort antal program vilket gör det svårt att överblicka samtliga och bedöma deras status. Tre dokument är dock övergripande och styrande för Falu kommun; ett miljöprogram med miljömål, ett tillväxtprogram med tillväxtmål och ett folkhälsoprogram med folkhälsomål. Handikappolitiken, numera kallad **funktionshinderpolitik**, hör i första hand hemma under folkhälsoprogrammet.

Kommunfullmäktige antog 2007-06-14 en ny organisation för folkhälsoarbetet. Ett av besluten blev då att det handikappolitiska programmet ska ingå i folkhälsoprogrammet.

Tillgänglighetsfrågorna ingår på ett naturligt sätt i folkhälsoarbetet och under 2012, när folkhälsoprogrammet ska revideras, kommer även Falu kommuns funktionshinderpolitik att skrivas in i folkhälsoprogrammet.

Det nya arbetet med funktionshinderfrågorna bör utgå från:

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Konventionen antogs av FN i december 2006 och av Sveriges riksdag 13 november 2008.

I konventionen beskrivs åtta grundläggande principer som måste beaktas om alla människor – oavsett funktionsförmåga – ska ha lika möjligheter att bli delaktiga i samhället.

Principerna är:

- Respekt för människors lika värde och självständighet, deras oberoende och frihet att göra egna val
- Icke – diskriminering
- Full delaktighet i samhället
- Respekten för olikheter och accepterandet av att människor med funktionsnedsättning är en del av mänsklighetens mångfald och natur
- Lika möjligheter
- Tillgänglighet
- Jämställdhet mellan män och kvinnor
- Respekt för utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning och respekt för barnens rätt att bevara sin identitet

(Hämtat från HSO:s material ”Lär känna FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning”)

Tillgänglighet är en grundläggande faktor för att alla rättigheter ska kunna bli verklighet.

Tillgänglighet är en folkhälsofråga.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna slutrapport av Handikappolitiskt program,

att Handikappolitiskt program för Falu kommun härmed är avslutat, samt

att uppdra till stadsbyggnadskontoret att genomföra arbetet med kommunens fortsatta funktionshinderpolitik som en del i nästa Folkhälsoprogram

Margaretha Åslund
Stadsbyggnadschef

Barbro Ödlund
Handikappkonsulent

Godkänt av kommundirektören 2011-02-14

Bilagor

Handikappolitiskt program 2000-12-07, reviderat 2005-02-10

Barnchecklista inför beslut:

1. Berör beslutet barn?	Ja
2. Innebär beslutet att barns och ungdomars bästa sätts i främsta rummet?	Ja
3. Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening?	Nej
4. Har vi ansträngt oss till det yttersta av våra resurser för barns och ungdomars bästa?	Ja